

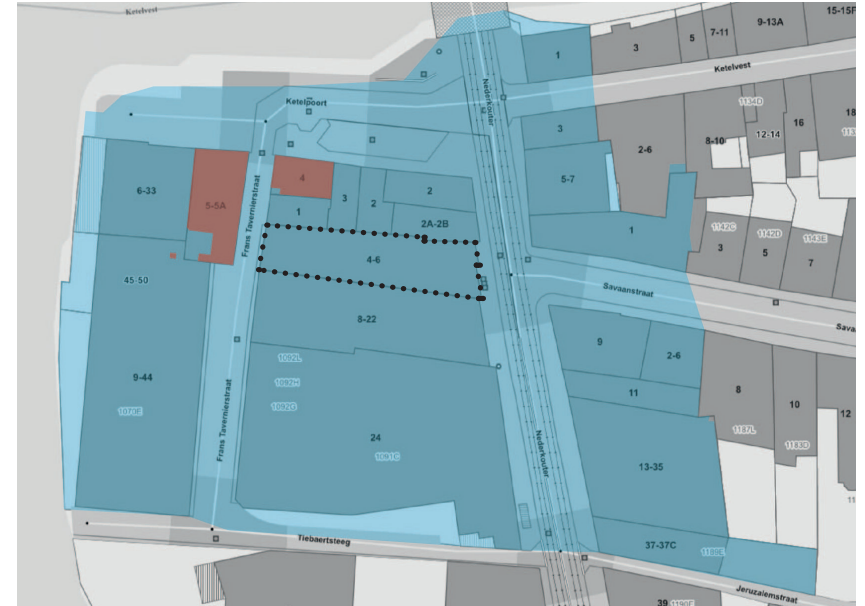
NEDERKOUTER 4-6

1	2	3

Afb. 1.
De voorgevel van de
Nederkouter 4-6.

Afb. 2.
De achtergevel van de
Nederkouter 4-6 langs de Frans
Tavernierstraat.

Afb. 3.
De zwarte stippellijn duidt de
locatie van de Ketelpoort 1 aan
binnen het beschermd
dorpsgezicht. Het blauwe
gebied is de afbakening van
het beschermd stadsgezicht.
De rode gebieden zijn
beschermd als monument.
(Onderlaag: Geoportaal)

Beschermingsstatuut

- Beschermd stadsgezicht Ketelpoort, Tavernierstraat, Tiebaertsteeg, Nederkouter en Savaanstraat (08.12.1978)
- Vastgestelde archeologische zone 'Historische stadskern van Gent' (19.02.2016)

1. HISTORISCH ONDERZOEK

Nederkouter

Reeds in de 16de eeuw was er in dit bouwblok langs de Nederkouter al enige bebouwing aanwezig. Dit betroffen voornamelijk diephuizen en twee dwarshuizen met schermgevels (die mogelijk door rijke families werden bewoond). Welk gebouw zich precies op de locatie van het huidige gebouw bevond, is niet geweten.

Op de kabinetskaart van de Ferrariskaart (circa. 1780) zien we dat het bouwblok tussen de Frans Tavernierstraat en de Nederkouter tijdens de 18de eeuw er anders uitzag dan vandaag. Zo was er tijdens deze periode een opening langs de Frans Tavernierstraat die toegang gaf tot een binnenplaats met een nutstuin.

Op het Primitief Kadasterplan uit 1836 zien we dat het bouwblok in 50 jaar sterk wijzigde. Zo lijkt de binnenkoer verkleind te zijn doordat de bebouwing in het bouwblok was toegenomen.

Volgens het agentschap Onroerend Erfgoed hebben de huizen op de Nederkouter vaak een kern die teruggaat tot de 17de en 18de eeuw.¹ Er waren ook belangrijke 18de eeuwse hotels aanwezig op deze baan.²

---

¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Nederkouter [online] <https://id.erfgoed.net/themas/3093> (Geraadpleegd op 10-04-2022).

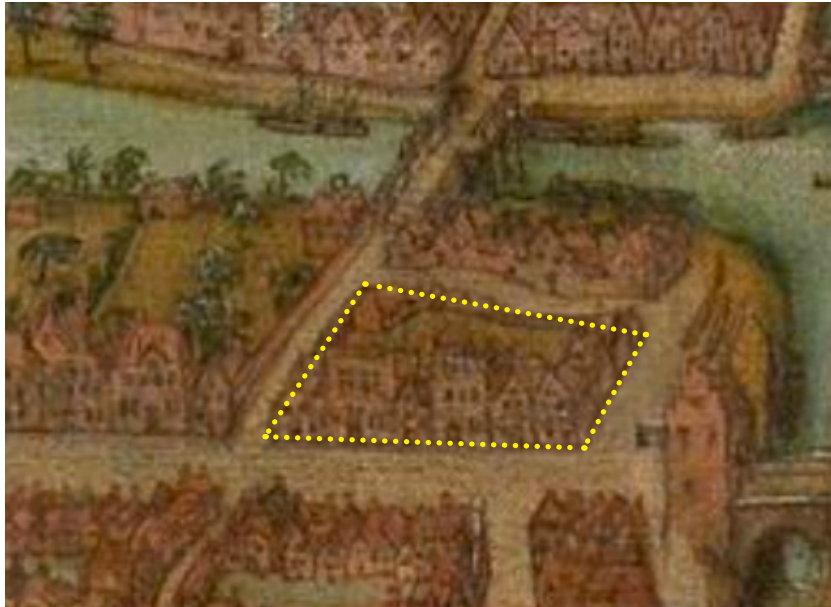
² Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Nederkouter [online] <https://id.erfgoed.net/themas/3093> (Geraadpleegd op 10-04-2022).

4	5
6	

Afb. 4.
Het bouwblok Nederkouter-
Frans Tavernierstraat, 1534.
(Bron: STAM Gent,
Panoramisch plan van Gent,
anoniem, 1534)

Afb. 5.
Het bouwblok Nederkouter-
Frans Tavernierstraat, ca. 1780
(Bron: de Ferrariskaart,
Geoportaal).

Afb. 6.
Het bouwblok Nederkouter-
Frans Tavernierstraat, 1836.
(Bron: Primitief kadasterplan,
cartesius).

7	8
	9
10	11
	12

Afb. 7.
Het bouwplan voor huisnummer 4 (1867). De rode lijnen zijn de zaken die verbouwd werden. (Bron: Archief Gent, G12_1867_10316)

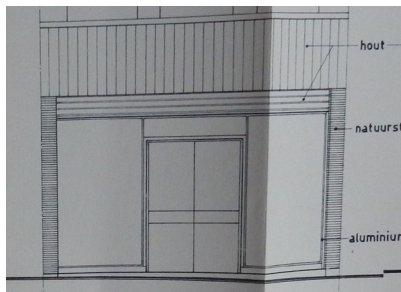
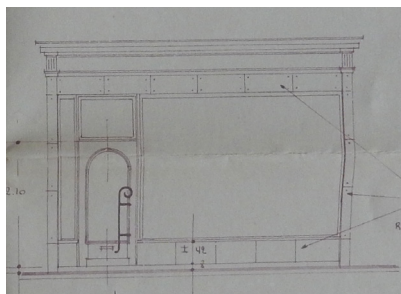
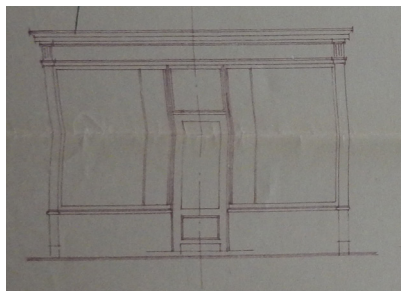
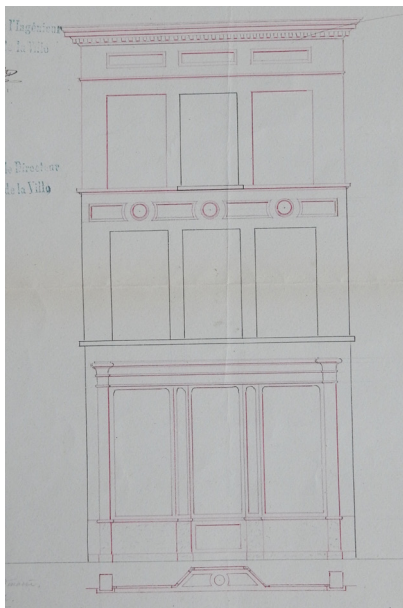
Afb. 8.
De oorspronkelijke winkelpui voor de verbouwing uit 1938. (Bron: Archief Gent, KW_VII_1822_4_1401)

Afb. 9.
De nieuwe winkelpui na de verbouwing uit 1938. (Bron: Archief Gent, KW_VII_1822_4_1401)

Afb. 10.
De gevel in 1978. (Bron: Inventaris agentschap Onroerend Erfgoed)

Afb. 11.
De nieuwe winkelpui na de verbouwing uit 1962. (Bron: Archief Gent, KW_N_18_1962)

Afb. 12.
De nieuwe winkelpui na de verbouwing uit 1962. (Bron: Archief Gent, KW_N_18_1962)

Huisnummer 4

In 1867 werden er een bouwaanvraag ingediend om een verandering aan te brengen in de gevel van het huidige huisnummer 4 aan de Nederkouter.³ Bij de bouwaanvragen is op een gevelplan in rode inkt weergegeven wat er precies zou veranderen. Op basis van deze tekening kunnen we de hypothese stellen dat de gevel oorspronkelijk uit een trapgevel van drie bouwlagen bestond. De eerste twee bouwlagen bestonden uit drie traveeën met elk drie muuropeningen. In de derde bouwlaag zat één venster.

Deze trapgevel werd verbouwd tot lijstgevel. In de derde bouwlaag werden twee extra muuropeningen toegevoegd waardoor hier uiteindelijk drie muuropeningen ontstonden. De gevel werd horizontaal geritmeerd door driuiplijsten, uitgediepte panelen en een kroonlijst op modillons. De eerste bouwlaag zou omgevormd worden tot winkelpui.

In 1938 werd een bouwaanvraag goedgekeurd om de winkelpui te verbouwen naar het ontwerp zoals op afb. 9.⁴ In 1962 werd de winkelpui opnieuw aangepast, naar het ontwerp dat we zien op Afbeelding 12.⁵

Op afb. 10 zien we de gevel in 1978, op het moment van de bescherming van het dorpsgezicht. We zien de lijstgevel met winkelpui uit 1962. Op de foto zien we ook dat de ramen voorzien zijn van een omlijsting met sluitsteen.

³ Archief Gent, G12_1867_10316

⁴ Archief Gent, KW_VII_1822_4_1401.

⁵ Archief Gent, KW_N_18_1962.

13	14
15	

Afb. 13.
Het bouwplan dat bij de
bouwaanvraag uit 1867 zat
toegevoegd. (Bron: Archief
Gent, G12_1867_10312)

Afb. 14.
De gevel in 1978. (Bron:
Inventaris agentschap
Onroerend Erfgoed)

Afb. 15.
Een foto na de instorting van
huisnummer 4-6. (Bron: Archief
Gent, Litt_N_18_78)

Huisnummer 6

In 1867 werd een bouwaanvraag ingediend om een verandering aan te brengen in de gevel van het huidige huisnummer 6 aan de Nederkouter.⁶ Het is onduidelijk wat er precies werd aangepast. Mogelijk werd een gelijkaardige verbouwing als bij huisnummer 4 doorgevoerd en werd de trapgevel verbouwd tot lijstgevel. Op de bouwtekening zijn in de nieuwe toestand drie bouwlagen en drie travéeën getekend. De gevel werd horizontaal geritmeerd door driuplijsten, uitgediepte panelen en een kroonlijst met modillons. De ramen in de tweede en derde bouwlaag werden voorzien van een raamomlijsting met sluitsteen. Volgens het agentschap Onroerend Erfgoed was er in deze sluitsteen onder andere een vrouwenhoofdje verwerkt.

Op afb. 14 zien we de gevel in 1978, op het moment van de bescherming van het stadsgezicht. Op deze foto blijkt dat de gelijkvloerse verdieping voorzien was van een bepleistering met imitatiebanden. Wanneer deze was aangebracht, is onduidelijk.

Verval en nieuwbouw (1978-nu)

Rond 1978 stortte de panden Nederkouter 4-6 in. De oorzaak hiervoor is onduidelijk. Op het perceel van deze voormalige woningen werd een nieuwe handelszaak opgericht. Doordat de naastliggende panden waren "geklasseerd" zou de rooilijn op dat moment "aardig in de knoei" hebben gezeten.⁷ Het nieuwe ontwerp trachtte dit probleem op te lossen door in verschillende fasen het verschil van 1,5 meter op te vangen.

Wanneer we de huidige bouwlijn vergelijken met de bouwlijn op het primitief kadasterplan uit 1836, zien we inderdaad dat deze van elkaar verschillen (zie Afbeelding 6). Mogelijk werd de rooilijn veranderd door het plaatsen van nieuwbouw op perceel 8-22 en 24.

Het nieuwe ontwerp moest eenheid van stijl, proportie en evenwicht hebben.⁸

Op basis van de bouwplannen, zien we dat er oorspronkelijk 5 bouwlagen waren voorzien langs de Frans Tavernierstraat. Uiteindelijk werden er maar 2 bouwlagen uitgevoerd. Het is onduidelijk waarom dit gebeurde.

⁶ Archief Gent, G12_1867_10312.

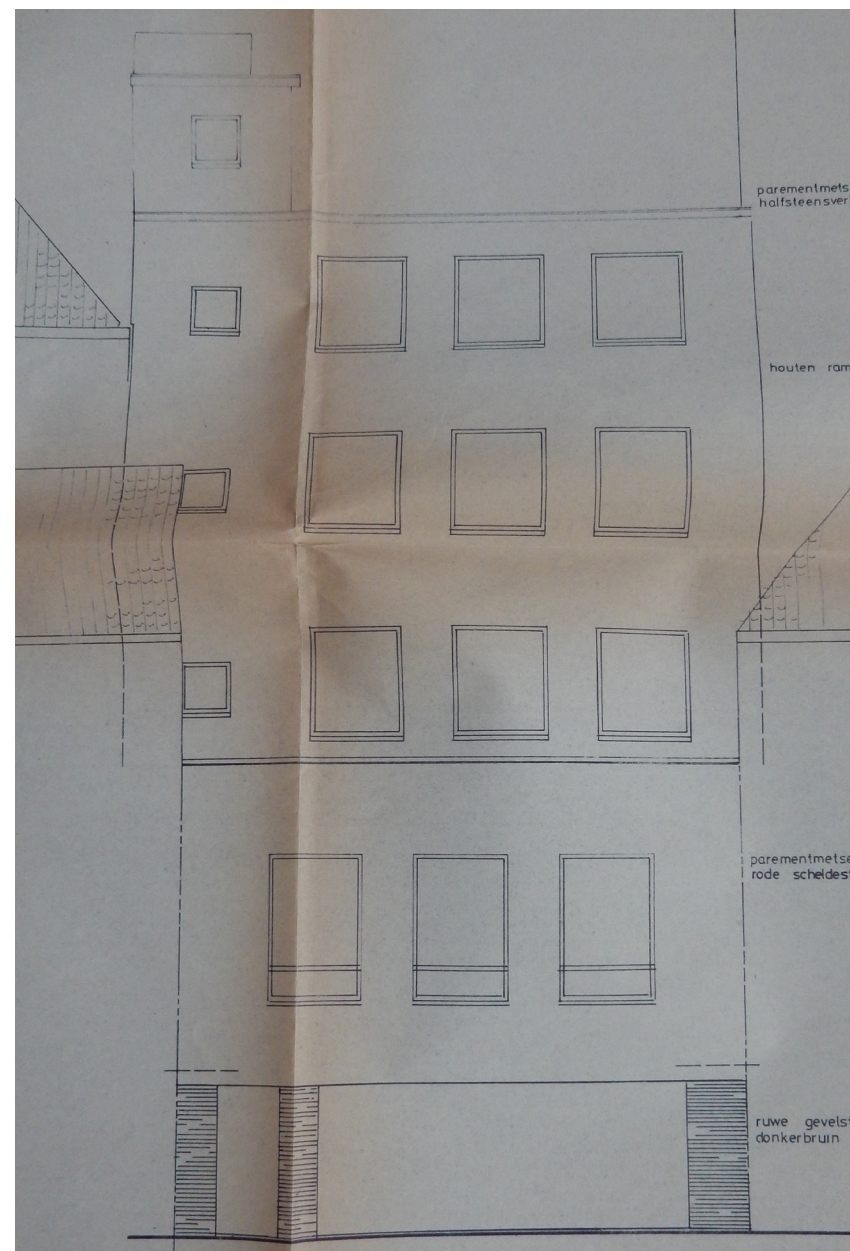
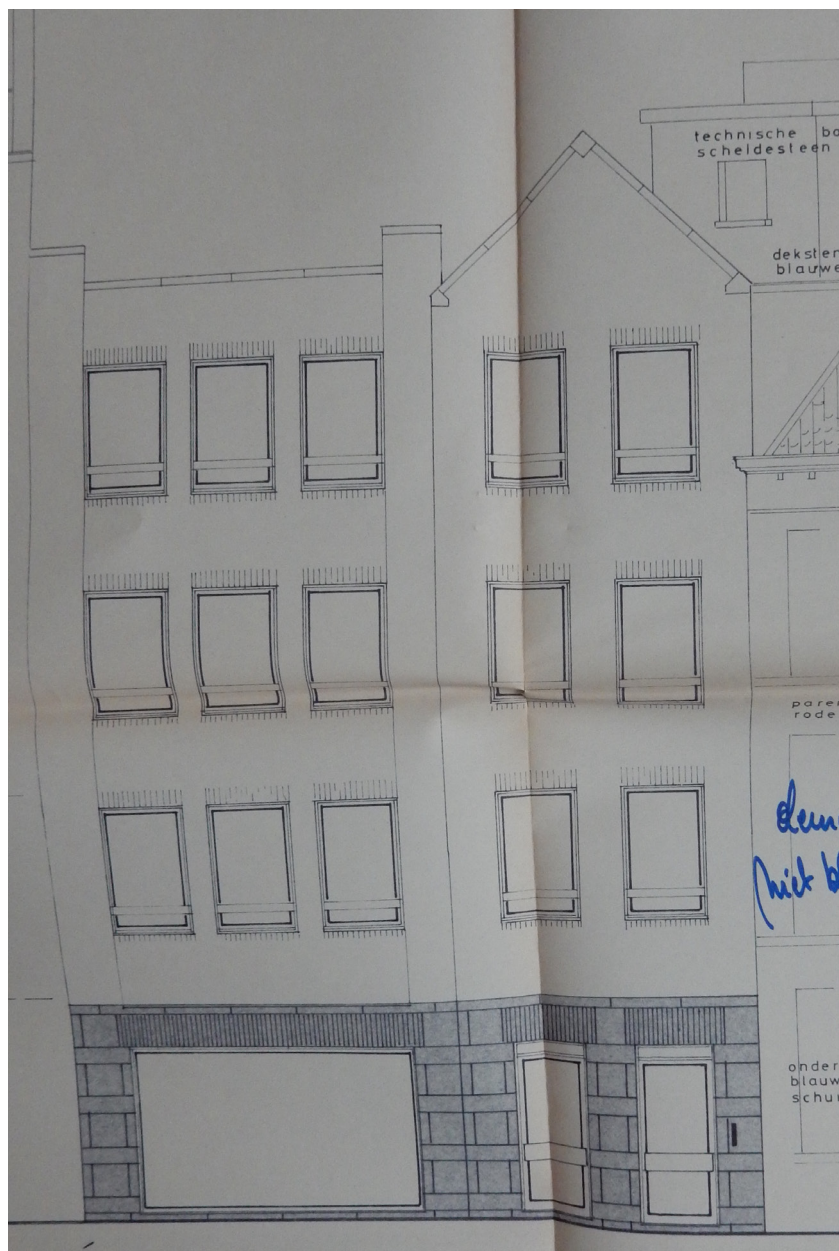
⁷ Archief Gent, SCMS_dd.1978.

⁸ Archief Gent, SCMS_dd.1978.

16	17

Afb. 16.
Het bouwplan voor de nieuwe
gevel in 1978. (Bron: Archief
Gent, SCMS_dd.1978)

Afb. 17.
Het bouwplan voor de
nieuwbouw uit 1978. (Bron:
Archief Gent, SCMS_dd.1978)

2. FOTO-INVENTARIS

18	19
	20

Afb. 18.
Nederkouter 4-6 langs de
Nederkouter.

Afb. 19.
De deuren aan de Nederkouter,
één met vervangen beglazing
(links).

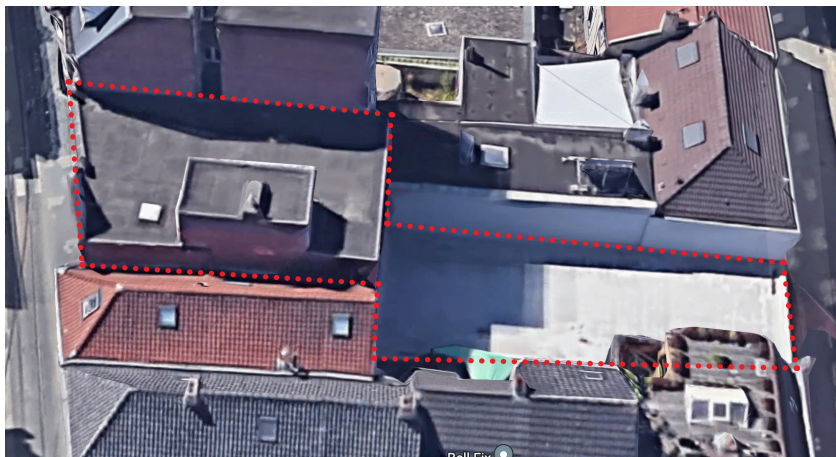
Afb. 20.
Winkelraam, gelijkvloerse
verdieping.

21	22

Afb. 21.
Plat dak van het appartement.
(Bron: google.be/maps)

Afb. 22.
Nederkouter 4-6 langs de Frans
Tavernierstraat (achtergevel).

3. WAARDE BINNEN HET STADSGEZICHT

Als gebouw in het stadsgezicht is Nederkouter 4-6 onderdeel van de maatschappelijke evolutie die dit gebied doormaakt.

Het gebouw bestaat uit vier bouwlagen en vijf traveeën met een vlakke gevel. De gevel is voorzien van een bakstenen parament. Door de regelmatige gevelindeling van het gebouw, is de gevel geen storend element in het stadsgezicht. Nederkouter 4-6 heeft met andere woorden een neutrale impact op de architectuurhistorische waarde van het stadsgezicht.